

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма відповідає вимогам до програми ЗНО з української мови та літератури, затвердженої наказом МОН України № 696 від 26.06.2018 року.

Програму для вступного випробування з української літератури розроблено з урахуванням програм для загальноосвітніх навчальних закладів.

«Українська література. 5-9 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 7.06.2017, № 804) та «Українська література (рівень стандарту) 10-11 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017, № 1407).

Мета вступного випробування на здобуття ступеня бакалавра – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти.

Форма вступного випробування – тест.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Загальна кількість завдань тесту – 15. Час виконання тесту 30 хвилин.

Перелік дисциплін, що виносяться на вступне випробування з української літератури: українська література.

Вимоги до відповіді вступника.

Під час тестування вступник повинен показати достатній рівень опанування основних розділів науки про українську літературу, знання процесів і шляхів її формування й розвитку. Зокрема абітурієнт повинен мати знання про:

- літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика;
- лірика; її тематичні різновиди та жанри: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет;

- епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка;
- драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія;
- ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема;
- літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, г модернізм (експресіонізм, імпресіонізм, символізм, неокласицизм, неоромантизм); постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі;
- ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ;
- тема, ідея, мотив, проблематика художнього твору; конфлікт у драматичному творі;
- композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи);
- види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, травестія;
- художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет (постійний епітет), епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен, риторичне.. звертання, риторичне запитання, символ, тавтологія

Вступник має вміти:

- розрізняти види й жанри усної народної творчості: різновиди календарно-обрядових пісень (щедрівки, колядки, веснянки, русальні, купальські і жнивварські пісні); суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні; думи, балади; визначати провідні мотиви творів усної народної творчості, їхні художні особливості;
- розрізняти літературні роди, види й жанри;
- співвідносити літературний твір із відповідним літературним напрямом, стилем, течією;
- орієнтуватися в сюжетах літературних творів;
- визначати: сюжетні й позасюжетні елементи літературних творів, їхні

- композиційні особливості; визначати провідні мотиви ліричних творів;
аналізувати мову літературного твору;
- знаходити художні засоби й визначати їхню роль у літературних творах;
- співвідносити фрагмент літературного твору з його назвою та автором;
- співвідносити письменників з фрагментами їхніх творів, а також з висловами митців та літературних критиків про них та їхні твори;
 - знати псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань; визначати місце і роль письменника в літературному процесі; пояснювати поняття «розстріляне відродження», «київські неокласики», «працька школа поетів», «шістдесятництво», «дисидентство»;
 - орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури.

Зміст програми

Українська література

1. Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень.

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки».

Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль»..

Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла».

2. Давня українська література

«**Повість минулих літ**» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги).

«**Слово про похід Ігорів**».

Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми.

3. Література кінця XVIII – початку XX ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт».

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я».

Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля».

Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей».

4. Література середини ХХ ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo».

Ольга Кобилянська. «Valse melancholique».

Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня».

Василь Стефаник «Камінний хрест».

Микола Вороний. «Блакитна Панна».

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..».

Павло Тичина. «О панно Інно», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Пам'яті тридцяти».

Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...».

Микола Хвильовий. «Я (Романтика)».

Юрій Яновський. «Майстер корабля».

Володимир Сосюра. «Любіть Україну».

Валер'ян Підмогильний. «Місто».

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».

Микола Куліш. «Мина Мазайло».

Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».

Олександр Довженко. «Зачарована Десна».

Андрій Малишко. «Пісня про рушник».

Василь Симоненко «Ти знаєш, що ти – людина?», «Лебеді материнства», «Задивляюсь у твої зіниці...».

Олесь Гончар. «Модри Камень».

Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».

Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...».

Василь Голобородько. «Наша мова».

Іван Драч. «Балада про соняшник».

Дмитро Павличко. «Два кольори».

Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Маруся Чурай».

5. Твори українських письменників-емігрантів.

Іван Багряний. «Тигролови».

Євген Маланюк. «Уривок з поеми».

6. Сучасний літературний процес (кінець ХХ–початок ХХІ ст.). Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.

Критерії оцінювання

Вступне випробування з української літератури проводиться у тестовій формі. Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши завдання, – 45 балів, які переводяться в оцінки за шкалою 100-200 балів. Відлік ведеться від 7 балів. За результати, нижчі від 7 балів, ставиться оцінка «не склав». За тестові завдання, які передбачають один варіант відповіді, виставляється 0 або 3 бали. Одне завдання передбачає встановлення відповідності наведених слів запропонованому реченню. За нього нараховуються 4 бали. У завданнях на відповідність за кожну правильно встановлену пару нараховується один бал, тобто за таке завдання можна отримати від 0 до 4 балів.

Таблиця переведення тестових балів в оцінки за шкалою 100 – 200 балів.

тестовий бал	оцінка
7	100
8	105
9	110
10	115
11	120
12	125
13	131
14	134
15	136
16	138
17	140
18	142
19	143
20	144
21	145
22	146
23	148
24	149
25	150
26	152
27	154
28	156
29	157
30	159
31	160
32	162
33	163
34	165
35	167
36	170
37	172
38	175
39	177
40	180
41	183
42	186
43	191
44	195
45	200

Список рекомендованої літератури

Українська література

1. Білоус П.В. Історія української літератури XI – XVIII ст. : навч. посіб.Київ: ВЦ «Академія», 2009. 424 с.
2. Борзенко О.І. Українська література (профільний рівень): підруч. для 11 класу закл. загал. серед. освіти. Харків: Ранок, 2019. 256 с.
2. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст.: У 2 кн.:Підручник / за ред. проф. О. Д. Гнідан. Київ: Либідь, 2005. Кн. 1. 624 с.
3. Історія української літератури XX ст.: У 2-х кн. / за ред. В. Дончика.Київ: Либідь,1998. Кн.2. 453с.
4. Історія української літератури. Київ: ВЦ «Академія», 2008. 568 с.
5. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінця XIX – поч. XXI ст. : підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013 Т. 1., 2013 Т. 2.
6. Трофименко. Т. Околотітературне: усе, що ви хотіли знати про сучасну українську літературу. Харків, Віват, 2019. 288 с.
7. Трофименко. Т. Усе, що ви хотіли знати про українську літературу. Романи. Харків, Віват, 2022. 304 с.
8. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. 500 с.
9. Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: монографія / за заг. ред С.В. Підпригори. Миколаїв: Іліон, 2014. 306 с.
10. Кузьменко В.І., Гарачковська О.О., Кузьменко М.В. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст. : навч. посіб : у 3 т. Київ: Академвидав, Т.1. 2013. 592с.

Мережеві джерела

1. *Медіатека* читального залу Інституту філології та соціальних комунікацій БДПУ.
2. *Бібліотека Літера*. URL : <http://ukrlitera.ru/>
3. *Бібліотека української літератури*. URL <https://www.ukrlib.com.ua>
4. *Електронна бібліотека української літератури*: <http://www.utoronto.ca/elul/>
5. *Ізборник*. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL <http://litopys.org.ua>
6. *Поетика*: Бібліотека української поезії. Режим доступу <http://poetyka.uazone.net>

7. *Українська шара*. ЛІТЕРА–Електронна бібліотека. URL: <https://litera-ua.livejournal.com>
8. *Український центр оцінювання якості освіти*. URL: <https://testportal.gov.ua/zno-dpa-2/>
9. *Тренажер з правопису української мови*. Пізнавайте, вчіться, розвивайтесь! URL: <https://webpen.com.ua>
10. *Чтиво*. Електронна бібліотека. URL: <https://chtyvo.org.ua>
11. *EXLIBRIS*: українська електронна бібліотека історія, публіцистика, художня література <http://exlibris.org.ua>

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування складає не менше 100 балів.

Заступник предметної екзаменаційної комісії

_____ Михайло СПОДАРЕЦЬ

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол засідання приймальної комісії № 2 від 15 квітня 2024 р.

Відповідальний секретар

_____ Сергій ЄЛЬЦОВ